

NAKARMIC (125) *vb pf*

Pierwsze a jasne. ◊ *W inf* -kã- (17), -ka- (8); -kã- *BibRadz, BielKron* (3), *RejAp, BudNT, CzechRozm, ArtKanc* (2), *LatHar* (2), *WujNT, SkarKaz*; -ka- *OpecŻyw* (3), *RejWiz*, -kã- : -ka- *KrowObr* (1:1), *RejPos* (1:1), *RejZwierc* (1:1), *SkarŻyw* (1:1). ◊ *W pozostałych formach* -kã- (96), -ka- (4); -ka- *MurzNT*; -kã- : -ka- *BibRadz* (5:1), *BudBib* (5:1), *ReszList* (2:1).

inf nakãrmic (25). ◊ *fut 1 sg* nakãrmię (8). ◊ *2 sg* nakarmisz (1). ◊ *3 sg* nakãrmi (10). ◊ *2 pl* nakãrmicie (2). ◊ *3 pl* nakãrmiã (1). ◊ *praet 2 sg m* nakãrmięś, -eś, -ś nakãrmił (6). ◊ *3 sg m* nakãrmił (39). *f* nakãrmiła (2). ◊ *1 pl m pers* nakãrmiliśmy, -eśmy nakãrmili (3). ◊ *2 pl m pers* nakãrmiliście (2). ◊ *3 pl m pers* nakãrmili (4). ◊ *plusq 3 sg m* był nakãrmił (2). ◊ *imp 2 sg* nakãrm (2). ◊ *con 2 sg m* byś nakãrmił (1). ◊ *3 sg m* by nakãrmił (2). *f* by nakãrmiła (2). ◊ *1 pl m pers* bychmy nakãrmili (3) *OpecŻyw, RejZwierc, RejPos*, byśmy nakãrmili (2) *SkarŻyw, WujNT*. ◊ *impers praet* było nakãrmi(o)no (2) *GórnDworz, WerGośc*, nakãrmi(o)no (1) *LatHar*. ◊ *part praet act* nakarmiwszy (5).

Sł stp notuje, Cn s.v. strachu kogo nakarmić, Linde XVI – XVIII w.

Dać jeść, zaspokoić czyjś głód; comedere facere PolAnt; cibare Vulg [w tym: kogo, co (123)] (125) : orzeł pobrał liśiętã/ Y nákarmił fwe orlętã. *BierEz* H3, C3; *OpecŻyw* 29v, 52 [3 r.]; [*uroczniki*] czyni [...] iże [*dzieci*] bez płaczu radi vłipiaią/ toć ielth rzecz prawdziwa gdi iedno dziecę pirwey nakarmiłz á położyłz ftem zielem do kolebki. *FalZioł* I 64a; V dworã ftać wiele trzebã/ Przemrzeć musi picia chlebã/ Aż wyęc pãnic z grofzem kłufze/ Nákarmi fwe miłe dułze *BielKom* G3; *BibRadz* 4.Reg 4 arg; *Cefarz Kãrzel* [...] íprãwował wielkã wieczërã Pańkã/ ná ktorey XII vbogim fam nogi vmywał/ nákarmił/ y dárował/ z wielkim podziwieniem ludu pãspolitego. *BielKron* 191; Ná grob vmãrłego [*Turcy*] kłãdã ftrãwę [...] mowiãc iż tãki ielth odpułt żwierzę nákarmic/ ptakã/ iãko y człowiekã *BielKron* 261, 40, 111; *RejAp* 164; *HistRzym* 12; *RejPos* 127, 218v; *RejZwierc* 97, [203]; *BudBib Iudic* 19/21; Skãd nam ná pułtyni tak wiele chlebã/ żeby ná karmic [!] tłum tãk wielki? *BudNT Matth* 15/33; *SkarŻyw* 324, 384; Nie iadł fam nigdy/ áż onych v fwego ftołu doftãtecznie nákarmił *ReszList* 172, 168, 172; *WujNT Matth* 15/33.

nakarmic czego [= czym] (7): pies mężã onego/ Wezwał też pã fãsieckiego: Podzi też do onych gości/ Nákarmię cię tłuftykli kości. *BierEz* Iv; *BielKom* C2; Synowie Izraëlscy płãkali mówiãc/ Y ktoż nas nákarmi mięłã? *BibRadz Num* 11/4, *Num* 11/18, *Mar* 8/4; *BudBib Is* 49/26; *MWilcHist* G2.

nakarmic czym (28): *KromRozm II* d3v [2 r.]; Grzebã temu zá vchem cyrogrãphy długi/ Ano nie málz k wieczoru czym nakarmic fługi. *RejWiz* 68v; Pan Chryłtus pięćorgiem chlebã/ pięć tyłięcy ludzi nákarmił *Leop Ioann* 6 arg; *RejFig* Cc, Dd2v; *BibRadz Mar* 8 arg; *RejPos* 80, 81, 81v, 82, 312; Będzieli też iãka wyborna pieczenia/ to zwirzchu iãko fkorupã/ á w pośrzodku mogłby iã iãftrzãbã nákarmic. *RejZwierc* 59; *BudBib Deut* 8/3, 16; *CzechRozm* 29; *KochPs* 98, 101; *SkarŻyw* 311, 384; *LatHar* 536; Skãdże tych może kto tu ná pułzczy nákarmic chlebem? *WujNT Mar* 8/4, 57, 61, 144, 152, 325. *Cf* »nakarmic potrawami«.

Ze zdaniem dopełnieniowym (1): Siãday zá ftoł ielłiś głodźien: Nakarmię cię czegoś godźien *KochPieś* 66.

W połączeniach szeregowych [przekład i aluzje do Vulg Matth 25/37] (6): Panie kiedyżelmy cię łaknãcem widzieli/ a nakarmili [*pavimus te*]? Abo pragnãcem a napojli? Kiedyłmycię tész widzieli

gościem a ogarnęli? Abo nagiem a przyodziali? Kiedyśmycię lepák widzieli niemocnem abo w więzieniu a przyzłifmy do ciebie? *MurzNT Matth 25/37; KrowObr 117; BibRadz Matth 25/37; Bom łaknął nie nákarmlęś mię/ prágnąłem nie nápoięś mię/ náгим był nie przyodziałęś mię RejPos 163; LatHar +++; WujNT Matth 25/37.*

W przeciwstawieniu: »łaknąć ... nakarmić« (4): *RejPos 163; BudNT Rom 12/20;* iegli łaknie nieprzyziaciel twoy/ nákarml go [*ciba illum*] *WujNT Rom 12/20;* Łaknąłem/ nákarmliliście mię *SkarKaz 4b.*

W charakterystycznych połączeniach: *cudownie nakarmić, dobrze (2), dostatecznie; nakarmić [kogo] chleba (2), kasze, kości, mięsa (3); nakarmić brata, charta, człowieka, dusze [= ludzi], dziecię (2), jastrząba, lud ([ile] ludu, ludzi)(11), lwy (lewki) (2), łupieżce, mężow (5), orlęta, osły, proroka, psy (psiczkę) (2), ptaka, rzeszę, sługę (2), tłum, tłuszczą, zwierzę; nakarmić chlebem ([jaką ilością] chleba) (17), manną (2), rybami (rybkami, trochą rybek) (5), sową, ścierwem.*

Zwroty: »nakarmić łaknącego, zgłodniałego« [*szyk zmienny*] (2:1): Anyoł [...] Przynioł go y z gárnułzki/ nád iáłkinią iego/ Y nákarml Proroká bárzo zgłodniałego *RejWiz 156; KrowObr 117; [uczynki miłosierne] łą te/ łaknącego nákarmlić: prágnącego nápoić: nágiego przyodziałć: więźniá wykupić: chorego náwiedzić: gościá w dom przyziacć: vmárłego do grobu doprowadzić. LatHar +++.*

»nakarmić potrawami« (1): nákarmliwszy dobrymi potráwámi [...] puścili iá zálię do fwoich wolno. *BielKron 441.*

Szeregi: »nakarmić i dać pić« (1): Nakarmię was z mlekiem káfze Y miód dam pić/ z złotey czáfze. *MWilkHist G2.*

»nakarmić, (i) napoić« = *cibare et potum dare PolAnt, Vulg; cibare et potare, comedere facere et bibere PolAnt (3); BibRadz 2.Par 28/15;* iegli przeto łaknie nieprzyziaciel twoy/ nakarml go/ iesli prágnie/ nápoý go. *BudNT Rom 12/20; WujNT Rom 12/20.*

»nakarmić albo przyodziałć« (1): což owfzem rozumiełz o tych/ ktorzy nie tylko áby ie nákarmlić álbo przyodziałć mieli/ ále y tho ich włafne rádzyby byli z nich odárli *RejAp 164.*

Iron [czym] (1): NAświęćze zálię Owłá/ o fwiętym Szczepanie/ [...] Bychmy Koniki słowem Bożym nákarmlili RejZwierz 107v.

W przen (15): O słodki gofciu dułfny/ [...] gdy v mnie chcełz krotko bytz/ raczyż mię nakarmlitz/ bos ty owotz rofkofłny nad wlfytki łmacznofcij. *OpecŻyw 20v;* Siemułzowłki mym zdániem/ iż to człowiek godny/ Lecż zda mi fie ná fwoý łtan/ iże iefzcze głodny. Ale gdyby to dobrze/ ná żywew [!] nákarmlit/ Zda mi fie w káżdym polu/ káždyby ptak łowił. *RejZwierz 89v.*

nakarmić czym (12): ten iefł dzień ktorégołmy dáwno czekali/ aby nákarmlit słodkofcią tweé owieczki. *OpecŻyw 167;* Y otworzyłem vftá moie/ á nákarmlit mię onemi kxięgámi/ y rzekł do mnie/ Synu człowieczy/ żywot thwoý będzie iadł *Leop 3/2, Ez 3 arg; BielKron 96; BudBib Eccli 15/3; ArtKanc 116. Cf Zwroty.*

W charakterystycznych połączeniach: *nakarmić fałeszniiki, głupie, lud, owieczki [= wiernych]; nakarmić chlebem zrozumienia (płaczu i żalości) (2), księgami (3), słodkofcią.*

Zwroty: bibl. »nakarmić piołunem« = *cibare absinthio Vulg (3):* ia ty fáłeszniiki nákarmlię piołunem/ á nápoię zółcią *RejPos 54v; Leop Ier 9/15; SkarKazSej 706a.*

»nakarmić potrawą, pokarmem« [szyk 1:1] (1:1): żaden z nich [apostołów] Pánłkiey fię powieści y fłowom nie fprzećiwił: ále káždy vcźciwie a przyłtoynie dułżę fwoię/ nową ále kołztowną potrawą nákarmitł. *LatHar* 188, 231.

»żołcią nakarmić« (1): A niebył/ kogoby móy rzewny płáč rozkwilił/ [...] Y owfzem mię źli ludzie żołcią nákarmitł/ Y w vprágnięniu octem poili. *KochPs* 101.

Szeregi: »nakarmić, (a, i) (na)poić« (3): Aby przyłzli prołtacy/ [mądrość] fwoy ftoł przypráwił/ By głupie nákarmitł/ winá nápoił *BielKom* B6; *RejPos* 54v; *KochPs* 101.

»nakarmić a dać pić (a. ku picciu, a. napoj)« (3): Oto ja nákarmitę ten lud piołunem/ a dam im pić wodę żołci [ego cibabo populum istum absinthio, et potum dabo eis aquam fellis]. *Leop Ier* 9/15; Ten go nákarmitł chlebem zrozumienia/ a da mu ku picciu wodę mądrości [Cibabit ittum pane intellectus et aqua sapientiae potabit eum]. *BudBib Eccli* 15/3; *SkarKazSej* 706a.

»nakarmić, napawać« (1): Nákarmitęł nas chlebem płáčzu y żałołci/ nápowáłz nas łzámí zamutku y wielkiey ciężkołci *ArtKanc* 116.

»nakarmić a nasycić« (1): Nákarmitł nas przenaywybornieyłzym pokármem: á wywiedźionym z opoki duchownym miodem dołkonále náfyćilł nas *LatHar* 231.

Przen (20) :

a) *O Komunii świętej [czym]* (7) :

Zwroty: »nakarmić barankiem« [szyk zmienny] (2): *KrowObr* 191; nákarmitłfzy nas tym niewinnym bárankiem/ á tym fwiętym ciálem fwoim/ [...] záchowywa nas od káždy pomłty á vpadku náłżego *RejPos* 103.

»(naświętzym) ciálem (i krwią) nakarmić« [szyk zmienny] (3): *OpecŻyw* 90v; *ArtKanc* P7; Ten iełł bárankiem/ ktory [...] krwią fwoią was oczyłci/ y ciálem fwoim nákarmitł. *SkarKaz* 515b.

»drogą potrawą nakarmić« (1): A iż mi każełz pożywáć ciáłá twego/ á w dom moy vbogi idziełz/ ábył mię ták drogą potrawą nákarmitł: chędożę iuż domek fercá mego iáko mogę *SkarKaz* 160b.

»Sakramentem wielkonocnym nakarmić« (1): z twey dobrołci/ [Panie] tym day zgodę/ ktoreł Sákrámentem Wielkonocnym nákarmitł. *SkarKazSej* 672b.

Szereg: »nakarmić i napoić« (2): *KrowObr* 191; Iam iełł pałterz [...] iedno chćieyćie fłucháć mego głofu/ chcę ia was nákarmitł/ ciálem y włáfną krwią Iwą nápoić. *ArtKanc* P7.

b) *Zaspokoić wszelkie potrzeby* (3) : iako téż onij zalię pogłádaia na milégo Iezufa [...] dziekuiáťz miłemu bogu/ iłż ie ráćzył nie tylko wedle ciáłá/ ale ji wedle dułfe nakarmitł. *OpecŻyw* 53; *SkarŻyw* 384.

nakarmić czym (1): żeby dwie potráwie od was mieli/ [...] gdy y ciáło chlebem/ y dułżę náuką nákarmitł. *SkarŻyw* 589.

c) *Napełnić [czym]* (1) : Trzy razy ten łz śliwy/ kto płonnymi łnopy Czczą łtodołę nákarmitł *RybGęłli* B4.

d) *Zwroty* (9) :

»nakarmić boju« [szyk 1:1] (2): *KochPs* 99; Ten Prufką źiemię połiadł/ á Krzyżaki boiu Tá k nákarmitł/ że prołć mułieli pokoiu *KochFrag* 43.

»[kogo] boleści [czym] nakarmić« (1): Co [...] uczynił Páweł S. [...] żeby go [św. Antoniego] boleści fwym konáním nie nákarcił. *SkarŻyw* 52.

»swoje łakomstwo nakarmić« = *zaspokoić swoją chciwość* (1): łakomi ktorzy ná krew y pot poddanych pátrzą: [...] nie mogą fię y pánom iścić/ y fwoie⁸⁰ łakomftwá nákarcił *SkarKaz* 610a.

»strachu, strachem (dobrze) nakarmić« [*szyk zmienny*] (5): Skotnicki mimo ftrách/ ktorym go dobrze było nákarmiono/ ielzche fie długo włthydzić mniiał *GórnDworz* S8 [*idem WerGość*], S6; *KochPs* 158; *WerGość* 250; Ten to ielt dzień/ w ktory [...] śmierć vmorzono/ nieprzyiaćiele Pána náłzego/ y ftroże grobu iego/ ftráchu nákarmiono *LatHar* 358.

a. *Dać ssać* (1) : poydę po mátkę aby ie [*dzieciątko*] nákarciłá *BielKron* 28.

b. *Postarać się o to, by ktoś miał co jeść; dostarczyć pokarmu* (14) :

W przen (1) : Boiowiłko y práfá nie nákarcił iych [*non pascet eos*] *BudBib Os* 9/2.

a. *O Bogu* (13) : Wmiathay na pana praczą twoię/ á on ciebie nakarmi/ á nie da nigdy załmęczenia fprawiedliwemu. *TarDuch* A5v; chwałá tobie Krolu/ żeś nas nákarcił y vwefelić raczył. *LatHar* 59.

nakarmić czym (6): *LubPs* S5; *RejPos* 184; *ArtKanc* T11; Dał gránicy twey pokoy/ y tłuftością zboża (to ielt okwitością włztykiego nákarcił cię.) *SkarKazSej* 666b. Cf »nakarmić wszem dobrem«.

W połączeniach szeregowych (2): wiedz pewnie iż on ciebye miłościwie náfyćić/ nákarcił/ á opátrzyć będzie raczył/ łáfká á miłofierdzyem swoim *RejPos* 184; *ArtKanc* T11.

W charakterystycznych połączeniach: miłościwie nakarmić, obficie (2); [*kogo*] *dary nakarmić, dostatkiem [czego], okwitością wszystkiego*.

Zwroty: »nakarmić wszem (a, wielkim) dobrem« (2): Łaczné nákarcił wfsem dobrym/ a bogate opućil prózné. *OpecŻyw* 11v; *WróbŻółt* 106/9.

»łaczné (a. duszę łączną) nakarmić« = *satiare bonis Vulg* (2): *OpecŻyw* 11v; Quia satiavit animam inanem: et anima esurientem satiavit bonis. Boć on náfićil dużę prózną á dużę łączną nákarcił dobrem wielkim. *WróbŻółt* 106/9.

»nakarmić do sytości« (1): Tu ia obfityć zrodzę wólzłákiéy żywności/ Y nákarciłę vbogię práwie do fytości. *KochPs* 196.

»nakarmić głodem utrapione« (1): nákarcił obficie głodem vtrápioné/ Y dźwignął włztykim vpoślédzoné. *KochPs* 164.

Szeregi: »nakarmić i napoić« (1): Bądź chwałá pánie tobie/ zá te dáry twoie/. Żeś nákarcił, y nápoił/ nas ftworzenie fwoie *ArtKanc* T12.

»nakarmić, (i) nasycić« = *satiare et satiare Vulg* (4): *WróbŻółt* 106/9; Tyć Pan doftátkiem zboża foby nákarcił obficie/ S twárdey opoki miodem náfyćiel ie známienicie *LubPs* S5; *CzechRozm* 115v [2 r.].

Synonimy: napaść, nasycić.

Formacje współrdzenne cf KARMIC.

Cf 1. NAKARMIENIE, NAKARMIONY